

DECÀLEG AMPLIAT D'ÚS RESPONSABLE DE LA IA GENERATIVA PER A EMPLEATS PÚBLICS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

1. US SEGUR DE LA IA GENERATIVA

Usa només eines corporatives i autoritzades pel teu departament i segueix les directrius

- Les eines públiques tipus ChatGPT poden revelar informació dels teus *prompts* cap a tercers (informació que pot ser sensible i/o confidencial). Només amb eines corporatives pots garantir la seguretat de la informació d'*input* (*prompt*) i *output* (resultats).
- No suministris dades internes a plataformes externes; abans de fer una consulta, comprova que no hi aparegui cap informació que pugui ser ésser revelada indegudament en un futur.
- Compleix amb les polítiques, missió i marc legal del servei. Valora si la IA generativa està aliniada amb els objectius del teu departament, amb les normes i polítiques públiques vigents i amb el Codi Ètic del servei públic.

2. COMUNICA L'ÚS DE LA IA GENERATIVA

Abans de fer servir la IA per les teves tasques laborals, comunica-ho a la persona de referència

- Sigues prudent i fes-ho tant si es tracta d'IA generativa o d'altres tipus de IA.
- A tu se't poden passar per alt riscos importants per a l'organització.

3. SUPERVISIÓ HUMANA I GARANTIA DE VERACITAT

Revisa tot el que et dona la IA generativa amb esperit crític

- La IA generativa pot inventar-se coses i tenir errors (*al·lucinar*). Revisa i contrasta cada resposta, especialment si afecta drets fonamentals, salut, o seguretat de les persones. Comprova la veracitat de la informació generada.
- **No es pot substituir la supervisió humana**
Cal comptar sempre amb una persona responsable que revisi qualsevol resultat de la IA generativa, especialment si afecta drets fonamentals, salut o seguretat de les persones.
- **Verifica fonts i fiabilitat dels resultats**
No incorporis directament una resposta de l'IA sense comprovar-la: revisa cites bibliogràfiques, estatuts, procediments legals, etc., perquè hi haurien de correspondre a referències reals.

4. LA RESPONSABILITAT ÉS TEVA, COMPLEIX LA NORMA

Hauràs d'assumir les conseqüències de l'ús que facis dels resultats l'IA generativa

- Comprova fonts, no incorporis res que no puguis contrastar amb documents fiables.

Segueix el marc legal i el Codi Ètic del teu servei. Forma't abans de fer servir l'IA. La responsabilitat del resultat serà sempre teva

- **Garanteix la confidencialitat i seguretat de la informació**
Qualsevol dada interna (instruccions, protocols, inventari, expedients) s'ha de processar exclusivament en entorns tancats i autoritzats.
- No subministris dades internes a plataformes externes; abans de fer una consulta, comprova que no hi aparegui cap informació que pugui ser pública en un futur.

5. PROHIBIT FER ÚS MALICIÓS O DISCRIMINATORI

No creïs desinformació ni falsedats, ni manipulis amb intenció enganyosa cap contingut

- No utilitzis l'IA per a generar falsedats en cap format (ni veu, ni imatge, ni text, ni vídeos) o continguts que discriminin o estigmatitzin cap col·lectiu (ni per edat, ni gènere, ni classe social, ni raça, etc). Revisa el resultat que obtens abans de fer-lo servir
- **No perpetuis discriminacions ni biaixos**
Recorda que els models poden reflectir estereotips de gènere, ètnia, classe social, orientació religiosa, etc. Revisa sempre la resposta per assegurar-te que no exclou o estigmatitza cap col·lectiu. De ser necessari, aporta context per corregir possibles biaixos (per exemple, si un model associa treballs domèstics a dones).
- **Aplica la perspectiva de gènere i inclusió en l'elaboració de preguntes i en l'avaluació de resultats**
Evita l'ús de dades no representatives que puguin agreujar desigualtats existents. Quan dissenyis un prompt, revisa que no reproduïxi rols estereotipats (per exemple, associar certs perfils professionals segons el gènere).
- **Evita l'ús en processos de valoració personal o selectius**
No permetis que l'IA avaluï mèrits, capacitats o situació de persones en processos de selecció de personal, atorgament de beques, serveis socials, etc.

6. PREGUNTA A L'IA PROTEGINT DADES PERSONALS O CONFIDENCIALS

Que una dada sigui pública no t'autoritza a fer-ne ús no consentit. Si dubtes no la utilitzis

- No posis dades personals, ni dades sensibles, ni documents confidencials o trossos d'ells en eines públiques.
- Consulta les llicències d'ús i assegura't de tenir els permisos necessaris per utilitzar els continguts dels teus *prompts*.
- Cita sempre les fonts.
- Formula *prompts* clars i inclusius, tenint en compte perspectiva de gènere i la diversitat.
- Verifica sempre la representativitat de les dades que alimenten l'IA
- **No usis consentiments tàcits per a l'ús d'obres per IA**
No consideris que la publicació a xarxes socials o plataformes online implica autorització perquè un model entri en cicle d'entrenament. Les llicències d'ús diferents han de ser explícites.

- **Redacta prompts clars, concisos i respectuosos**
Formula instruccions lògiques, explícites i adaptades al context, sense incloure dades personals. Utilitza identificadors genèrics (p. ex., “persona beneficiària” en lloc de nom i DNI) i verifica que no hi hagi risc de reidentificació.
- Fes servir únicament dades fiables i acreditades per als prompts
Abans d’introduir informació en un model, comprova que sigui pública, contrastada i verificable (legislació, estudis oficials, bases de dades corporatives).
- Si vols convertir un document administratiu amb dades personals en un format més entenedor, no el carreguis a eines públiques; usa l’eina corporativa autoritzada.
- No facis servir ChatGPT o altres plataformes públiques per processar informació que contingui dades personals (identificadors, dades de salut, opinions, etc.).
- Si cal manipular dades internes/confidencials, només s’hi pot accedir a través d’eines corporatives prèviament homologades i segures.

7. **NO SIGNIS RES QUE NO HAGIS CREAT O NO TINGUI APORTACIONS TEVES SIGNIFICATIVES**

Només pots atribuir-te un resultat d’IA si hi has aportat modificacions rellevants

- Si la IA ha creat un text, un codi o una gràfica, signa com autor només si has contribuït amb noves idees, verificacions addicionals o modificacions significatives.
- Si no has fet aportacions rellevants, limita’t a citar o informar com cal.
- Recorda informar sempre que en un contingut hi ha intervingut una IA.
- El plagi d’un resultat sense revisar ni enriquir és una violació ètica: si fas servir fragments literaris, demana permís o cita la font original.
- Respecta els drets d’autor i propietat intel·lectual
Utilitza només imatges o continguts multimèdia lliures de drets (aliances CC, llicències obertes, arxius corporatius oficials).
- No facis servir la IA per generar contingut que pugui infringir drets d’autor; si dubtes, no l’utilitzis.
- Exigeix transparència als proveïdors d’IA: si s’ha entrenat el model amb obres protegides, els titulars han de saber-ho i, si cal, cobrar-ne drets.
- Els resultats generats per IA no es consideren “obres originals”; l’autoria és sempre humana.

8. **SIGUES TRANSPARENT EN COM HAS USAT LA IA**

Declara l’ús de la IA en lloc visible en tots els documents, imatges, àudios, vídeos o processos

- Si fas servir IA per un document, imatge, àudio, vídeo o procés, fes-ho constar.
- Guarda registre de l’eina, data, prompt i responsables per si més endavant et cal justificar-ho i mantingues el teu registre sempre actualitzat. Això facilita l’auditoria posterior i manté la transparència davant de la ciutadania.
- Exigeix transparència als proveïdors d’IA sobre l’origen de les dades d’entrenament

Si el model s'ha entrenat amb obres, fotografies o vídeos d'autors sense consentiment, no l'utilitzis per generar contingut similar.

- Els titulars dels drets han de poder saber si s'han emprat els seus materials per entrenar el model.
- **Documentar i traçar l'ús de la IA** Fes constar sempre que s'ha fet servir IA generativa en cada document o acte administratiu (data, eina, versió, prompt, responsables i comprovació de resultats)

Això facilita l'auditoria posterior i manté la transparència davant de la ciutadania.

9. EXERCITA LA CONTENCIÓ EN L'US DE LA IA GENERATIVA

No la facis servir per tot. Utilítza-la quan sigui justificat i fes-ho de forma eficiente

- Avaluar prèviament la necessitat d'ús i l'impacte ambiental: Abans de recórrer a l'IA, pensa si és realment necessari. Pregunta't si la tasca es pot resoldre de forma eficaç amb una cerca en fonts fiables o amb eines ja existents.
- Si tens una opció més ràpida, més bona o més sostenible, prioritza-la. L' IA generativa és molt costosa en consum d'energia i en emissions. Reserva-la per allò que no pots fer d'altra manera.
- Considera el consum energètic i la petjada hídrica de l'eina: si la tasca manual és ràpida, és possible que no compensi utilitzar IA.
-

10. FORMA'T, ACTUALITZA'T CONTÍNUAMENT I PREGUNTA SI DUBTES

Fes formació continuada i mantinga't permanentment actualitzat

- L'ús responsable de l'IA requereix estar al dia, perquè les innovacions van a un ritme altíssim. Busca formació oficial interna o pel teu compte.
- Consulta els responsables o les guies oficials sempre que no tinguis clar com actuar.
- Si no saps si una activitat realitzada amb IA compleix els criteris, atura-t'hi i demana orientació: millor no utilitzar-la fins no tenir el vistiplau.